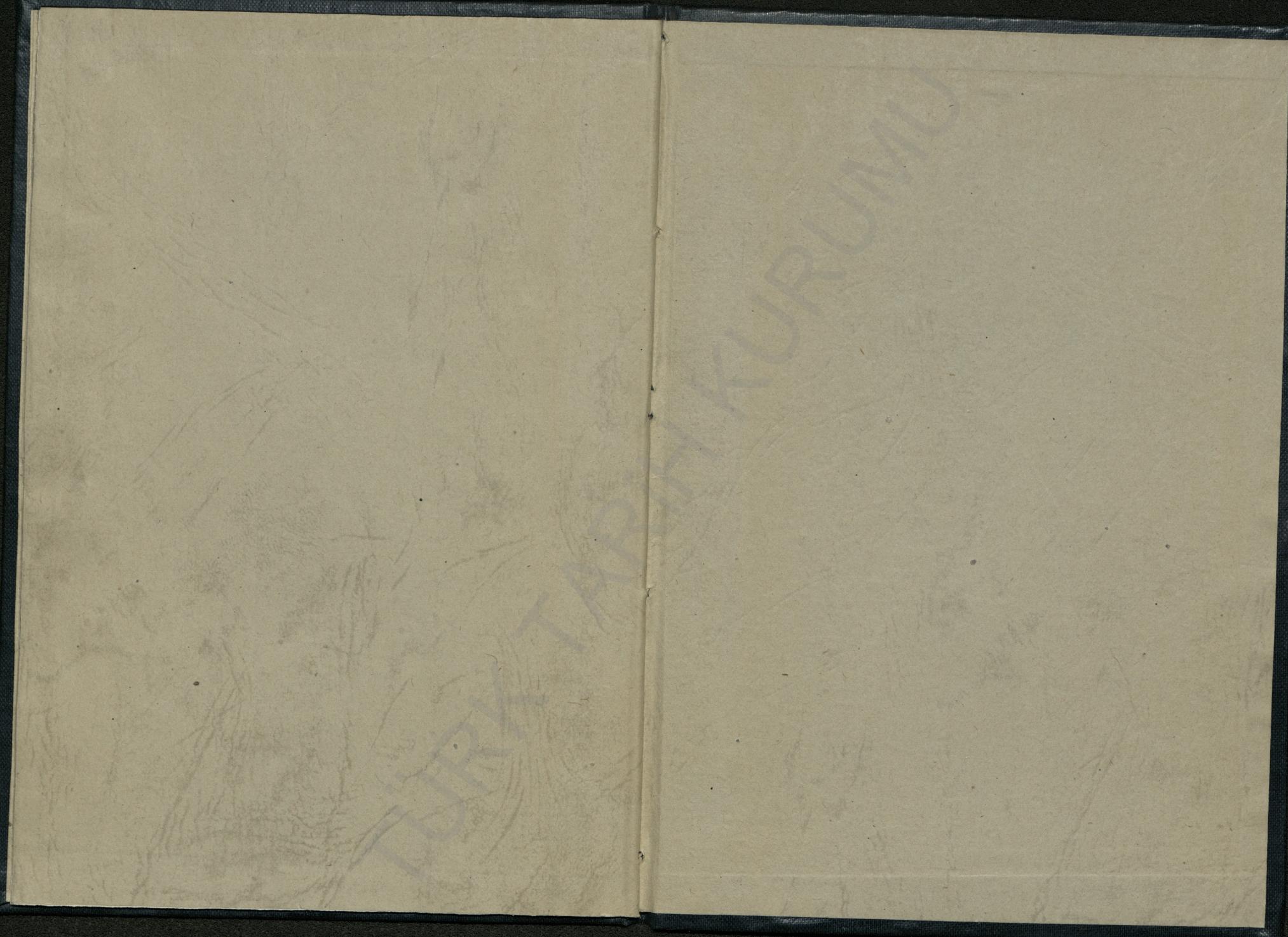

TÜRK TARİH KURUMU

534

محمد امین

د جلد او گنده

استانبول

۱۳۳۲

A
29.

4192
A 2929

قهرمان عزیزه در دوست
محمد امیر

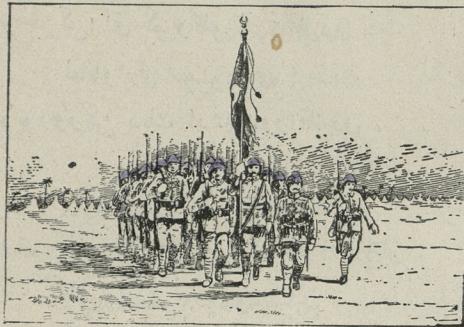

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ

KAYIT No. 4192

YER No. A 2929

دجله اوڭنده

دوشويوردى ، ايلك آقشاملى ؟
درەلرى خىالتىر بورو يوردى .
قارارمشىدى ، صولغۇن چاملرى ؟
ديوكوكىكلەر افقە طوغۇرۇ يورۇ يوردى .

بو ، صانىكە بىرسىت روزكاردى ؟
تىترىيوردى ، ارض و مڭ اووازلى .
يىلىدىرىمىلى بولو طلدى ؟
كورلو يوردى ، پالان دوکن قايدارى .

دېيوردى كە : « او نۇمادم ؟
دو قسان أوجلر بىم يانىق يورە كەدە .
كىنلرمى او يۇمادم ؟
أوجلر مڭ قىلىجى باق ، بىلە كەدە ! »

بر او غور سىز خېر كەلدى ؟
صانىكە كولدى ، بايقوشلر كەقەھەسى .
ايکى آجى سىس يو كىشدە ؟
او غول دادى ، بر جلا دله طول صداسى .

برى صانىكە جەنمدى ؟
هەغلا يانار طانى كىي يانىوردى .
برى مظلوم بىر عالىدى ؟
(او كى بلا چولى كىي قانىوردى .)

بوڭا قارشى هېپ بوغولدى ؟
قا سىر غالىر ، بىك طاش دوون چاغلا يانلىر .
أولو كىي دىلسىز اولدى ؟
آجىقىلىر ، صاج يولا راق آغلانلىر .

وان كولنڭ آلتىنده يىدى ؟
قوشۇيوردى ، بر جوشۇغۇن سىل صوپى كىي .
ستجا ز طانى صىرتىنده يىدى ؟
او چو يوردى ، بر فېرىطىنا قوشى كىي .

چاغلىقىلىر دېيوردى ؟
بۈچۈركەن آق كۆپۈكلۈ اير ماقلەرن .
جاناوازلۇر سېنىوردى ؟
بويور ورکەن دىك ادىمە او زاقلەرن .

بېلىوردى ، كور سىسىندىن .
اونى بىياض صاجلى ، يو كىشك آرار اتلەر .
طانىوردى ، چەھەرسىندىن .
اونى ئىسى قارا صولر و فراتلەر .

دون پاسىنلر او سىتىدە يىدى ؟
آز زايىجان توزى واردى اوزىزىنە .
فافقا سىلر ئۆكۈنە يىدى ؟
كېمىشلر ئۆق واردى جىكىزىنە .

دەرىنلەر باقىوردى ؟
كۆكرويوردى ، قارىص كەنلى ھىكتە .
كۆزىندىن ياش آقىوردى ؟
آغلىوردى ، ئاسىر دىنيا كۆزەلنە .

آغلىوردى : ايلەختانە ،
چەفتايە ، آلتون اوردو دولتنە .
آغلىوردى : توراننە ،
نادرلر ئۆتكەنە .

اوقلارى دىكلىوردى ؟

آرييوردى ، يىلديزلرده مىقدارى .
اوڭاڭوك ، يىر ايكلىوردى ؟
صورويوردى ، بولوطلاره مىبدلى .

صورويوردى : كنج طوللىرى ،
خستەلرى ، اوكسوزلرى ، يېتىملىرى .
صورويوردى : يوقسۇللارى ،
شاعرلرى ، فقىھلىرى ، حامللىرى .

دييوردى كە : « عنىز يوردم !
باق ، سوپىلى تورانى قويدم آرده .
بىراز سېرى ايت ، كلىيورم ؟
سىل كۆز كاڭ ياشلىنى ؛ صوص ، آخلاما ! »

ايستىيوردى ، كنج روحىمە
يىكى طوغان رؤيالرڭ قانادىنى .
يوقليلوردى ، او مو زىنەدە
كۆكىدە اوچان دىنالرڭ قانادىنى .

آلتون اوقلار آتىيوردى ،
كىجەلرڭ عفرىتنە طاك پريسى .
دەرىينلرددە باتىيوردى ،
ايىك اويانان لىلكلرڭ قاناد سىسى .

يانىيوردى ، قانلى صباح
قورقۇچى رؤيا كوردن شهرلەك دىوارندا .
باشلامىشدى ئىنه بىك آه
خلاقىڭ بر آز صوصىمىش اولان يورتلەندە .

خازەلندى ئىنچ طورغۇن يوللار ؟
قوملار اويناق دەگىز كېيى طالغالاندى .
ريه قالقىدى ئىنچ دوشۇك قوللار ؟
محراپلرده بىر اميدلى سىس اوياندى .

چادىرلاره هېرىر طولدى ؟
اورمان اولادى سونكۈلرلە طاغىلر ، طاشلار .
أولكۈن چوللار حىات بولدى ؟
كولكە اوردى ، دىجلەلرە آرسالان باشلار ! ..

٥٣ ٥٤

بىزلىسى سوهىرەز ، آى مقدس ، كوزمل عراق !
آى آتشە و نورە طاپانلىرىك ايلك معبدى !
آى باباڭ ، آئوراڭ طوغۇرغۇنى كوردن طوبراق !
آى آصىلى باخچەلر ، آلتون تختلىرى مەلکىتى ! ...
سن كە توران عرقىدىن كەنلىرىك وطنىسىك ؟
سکا اولكر بىختىڭى كاھنلىرىك مىزدەلردى .

بورده صنعت أولى، فن بورتلری کو کدکش؛
اونڭ غر به نور ويرمۇش، بيت الحكمة قەلرى.
بوڭا آلتۇن عصالى شارلمانىز آلىن اكىش؛
«آقىش» دىيە حايىقىردىش، او لمىلرلە تېلرى.

بورددىر كە بلتىكىن اوغوللارى آت سورمىشلار ؟
شرقە، غر به قولەلى بايراقلىرى كۆتۈرمىشلار ؟
اوچىرمان سلاچوقلىرى براوغۇرلۇ تخت قورمىشلار ؟
عدالتىك الەى كىسىسندە او طورمىشلار .
بغداد كەڭ بىڭىشىم،

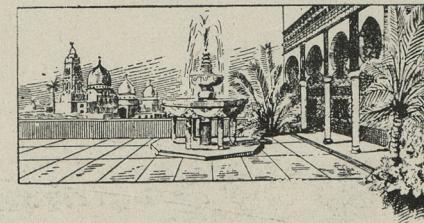
بورده شاعر هو مرلە يوردى كېيىرىمى شەھرلە .
عصرلە كەنۋىشىم،
سنڭ ملک شاھىلە كۆنندە كى علم دورلە .

بزه سنڭ هەياڭ آتا زىرنى بى يادكار ؟
بورده شەيد قانىلە آچىلۇر، چىچىكلىرى ؟

انسانلغاش بشىكى، بويوكلاڭلەك مىدا نىسىك ؟
تارىخىڭى دىكدىكى آبەلر نەقل ايدىدى .

بر زمانلىر دىيانڭ ئۇمنى يىرى سندك ؟
بىئىڭ بىر چىشىد مەحصولى يوز دىيارە كۆنندە زندك ؟
كروانلىك هەندەن شال، يەندەن مىك طاشىرلەرى ؟
درت بوجاغۇچ ئەلماسى واينىخىسى سندە واردى .
التون طولو بىر جەنەنڭ ؟
ريلداردى، فيل دېشى سو مرلەك، آقادلەك .
جىنت عمرى ياشاتاندك ؟
كەله نىردى، طاوس سلو نىن يولىدە أولادلەك .

سنڭ بويوك بىغداد كۆزەللىكى هىكلەيدىر .
حالا شرقىڭ بويىتىدە بر كەدانلىق كېي تېترر .
بو خليفە مامۇنڭ، زېيدەنڭ عشق اىلىدىر ؟
ھەبوجاغى او بىئىڭ بىكىجەلرى بزه سوپىلر .

رسام سنت مينهلى رنكلرگه باقوب طalar ؟
شاعر صدف ربابلى پريستى سنه آدار .
سنت قلبه جان صونار، كافور قوللو كنج قيزلرگه ؟
واحه لره كوتورور، چراغانلى ييلديزلرگه .
ياسمنلى قوقو سرپر ،
ايپك قاناد كوكرجين كي اوچان ملتمنلرگه .
ياناقلرى جاندن اوپر ،
عشق حالى دوداقدىكى صىحاق ، لعل سحرگه .
بوردهأسكى او بالر پىكارلره كولكە اورور ؟
قوشلركى حيويدار ، محبتىڭ چوجوقلىرى .

ھېبر تربەڭ او عنىز كەميكىلردىن بىر حصار ؟
بزه بىرچوق سىسىلى طويور و يور، ھېبرىز ؟
ھانى چولە بىز بافساڭ ، سنت فتحىڭ دىلە كاپى ؟
پنبه شفق يوجهلىر ، سليمانڭ آل او تاغى .

ھر نزەتى دىگله سەڭ ، بىك نقارە ، كوس يوكسەلىر ؟
بولوطىدە آى پارلاتىر ، مرادلىڭ آق سانجاغى .

ايشتەڭ صووك ظفرىدە آل اوپونن او نۇدىوان ؟
اور حىمى زادە ئەتكى او قودوغى آلتۇن دستان .
ايشتە ئاماس قىلىجلەر ، طوغۇلار آلان شافقى وزىر ؟
او خاقانڭ او كىنە دىزە كلە منوجەر .

شو سىيلەر ، عمارتلەر ،
مرىم كروانسىرلەر ، يوللار بىز ايشلەرن .
شوقىھلى مملکەتلەر ،
مدرسه لەر، جامعىلر هېسى بىز ائرمن .

سن تاڭرىيدن بىز لە ئەتكە كىلى آرمغانىنى ؟
سکا صاحب اولانلار دىنالىر سلطان او لور .
زمىر دى ، ياقوت طالغالى حصادرلى پارلاتانسى ؟
طۈپراغىڭى قازانلار يكىرىمى مصرى سندە بولور .
سنت دجلەڭ ، فرائىڭ بىر كلىن كى كول ؟
كروان قونان روئىلى خورمالقلەر سىنە كىدەدر .
ھەمىارك طاغىڭىدە جىنت سىسىلى قوشلار أو تر ؟
او آرسلانلار، آھولر، كىيالانلار ھې سندەدر .

آل ویشیل او تاغلر قو جاق آچش کی طورور ؟
یاغله، بالله بسمه نیر، شرقڭ غېب قونوقىرى .

سن يوزدە کى صاف كوموش تور كەنلرڭ يايلا غىسىڭ ؟
يوزدە قىيلىج ياراسى بو أرلرڭ دە كىرىدر .
قىزىل ألمى ياناقلى كلينلرڭ او تاغىسىڭ ؟
عرض و ناموس آتونى بوباشلرڭ سو سلىرىدر .

بوردە درك او شىخىلر كوكىرەز كى شعر او قور ؟
كوزى سياھ كەھرباير نشانلىر مىشىح طوقور .
او زون صاچلى بدوى چوجوقلىرى آوه كىدر ؟
او دىز كىنسز آتلارده روز كارلولە يارىش ايدر .
هر أولادڭ سڭا باقار ؟

كوزمل كورور، دنياپى، بىلدۈزلىرى، كائناپى .
هر طاشڭە جان باغىشلار ؟
فدا ايدر، بر قارا دىكىنگە كل حىاتى .

سن بو كون ده أڭ پارلاق ذكارلرڭ قو جاجىسىڭ ؟
آلهولرڭ پارلىور، عرقلىڭ كوزلۇندە .
أڭ سماوى روئىالر، مەككۈرەلر طوپرا غىسىڭ ؟
دەھارلرڭ بشىكى صالحانىور، او زىڭدە .
بكلەدىكى بويوك روح كىم بىلىرى كە بو كون نزدە ؟
شو چوجوغۇڭ نۇمەسى بلکە او نڭ صاف سىسىدر .
اونڭ حقىرچاتىسى كىم بىلىرى كە هانىكى يerde ؟
شوفراتە عكىس ايدن بىلگە او نڭ كولكەسىدر .

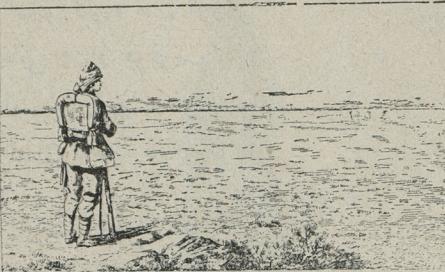
باق، هىر دە انقلاب اىچۇن بىر چوق مىزدەلر وار :
باق، هى كىچە كوكىردىن سىس طوپپىور، عنىز طاغلر ؛
باق، خىلەفە بلدەسى استانبولىدە بىر نور ياندى ؛
باق، او يو شىمش قىلىردى بىر مقدس شى او ياندى .
باق كويىردى باغىر يىپ ؟

ربدن اميد، عشق، قوت نىاز ايدن كنج آغىزلى .
باق چوللاردىن حايقىرىپپىور ؟
الهيلر، شعرلر، تور كوللە باكىر قىزىل .

سەنك كەنىش ايلىرلرڭ بىر طوغاجق يىڭى دىنى ؟
ھراواواڭڭ قىلىنە بىر صاف نىنه سودالرى .
ايىصىز، وحشى يورتلىرڭ بىر اىكىنچى آمىرىقا ؟
ھر طاغىڭڭ آلتىدە بىر كنج شاعر خولىلارى .
بوردە هىر يىپ بىر ماصال دىيارىنىڭ ئانكىن يولى ؟
كوكىلمىز كروانى بوردىن كىدر، پىكىنلە .
كۆنشىلرلرڭ طوغۇرغۇ ئاكىرلرڭ اميد طولۇ ؛
فىكر منزىڭ قاتاندى بورادىن اوچار، دەرىنلەر .

شرقىڭ او لو سلطانى بوردىن يىڭى يوللار آچار ؟
او اختيار دنياپى دىرىيەتىجى نورلر صاچار .
او جىيڭ يىلىق مو مىالار يىكى باشدىن جانە كاپىر ؛
اھر املىڭ ئاڭىندىن بىكەلەسى سىس يو كىسە لىر .

کون پارلاتیر ، او ناڭ تختى
اسكىندرلر سىندىد ، قارا خانلر دىيارىدە ؟
سلاملا نىز ، او ناڭ آدى
براھاڭ يوردىدە ، ھېالا ياتاغلىرىنىدە .

أى آلتىدە شان وظفر
طالغانان يېكىت عسکر !
بوتون دنيا اميدىسىزدى ،
كلەيىكىڭ تۇن سەن عراقة .
كويوكىچان آل دە كىزدى ،
سوورە قادار هەبوجاغە .

كولو يوردى ، طوب كوللەسى ،
لغ ، بومبا ، قورشون سىسى .
جەنمەلر چىقىوردى ،
زىزەلەلى يىر آلتىدى ؟
مەلکەتلر يېقىوردى ،
بر آلهولى قىزىل طوفان .

أولوم انسان بىحىوردى ؟
دەمير قانلر اىچىوردى .

« قىيلەر نزدە؟ » دىدڭىز ئەپ شىخىلەرنىن أرا يىستەدىك.
كۈرۈندىلەر، ھەجىنلەر لە^ا
چول روز كارى قەرمانلار؟
آل وىرىدىلەر، يېنىنلەر
دىنى بوتۇن مسلمانلار.

شىمىشكەن صاجدى: قىلىچ، مېزراق؛
برىشىدى، آل، يېشىل سانجاق.

أسىيوردى، ھېب او والر
قاپلى ھزار قوقۇس يىلە؟
او چويوردى، آق با بالر
انسان يەمك طو يغۇس يىلە.

تىتىيوردى، مەتارەلر؟
صولو يوردى، كل چەھەلر.
شرقه ياسلىر چو كوبوردى،
صوك او قونان أذانلەرنىن؟
كۆك حىنلەر اور كوبوردى،
او زەرىلى يىسلانىلەرنىن.

كىنجى كۈودەلر دوشۇيوردى؛
أللەر، قېلىلر او شۇيوردى،
آغلىيوردى، بىئىكىلەر دە
او قانادىز قوش چوجۇقلەر؛
ايڭىلىيوردى، آشىيكىلەر دە
خىستە، سقط خاتون نەقلەر.

او يىنيوردى، صوك تاشا؟
درت يوز بىللىق بىر فاجعە.
حىيات نورى سونە جىكىدى،
بغىدادىڭىدە كوزلەندە؛
دلەيلەر دونە جىكىدى،
او تە بىر چول أوزىنە.

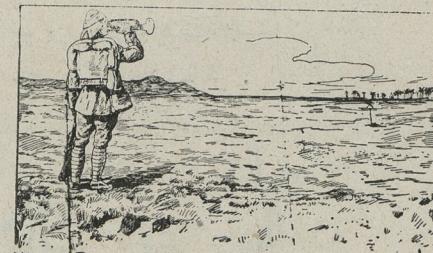

بو، صانکه برقاپیر غایدی ؟
درت بوجاغه قورقویادی .
سرچه اولدی، شاراپنلر
تکمیرلرک کولکەسندە ؛
منزار اولدی، قلعه، سپر
آیاغئڭ هر اىزندە ! ...

اوستون كلدی، سنگسو نكۈڭ ؛
عرشە چىقىدى، ظفر تور كۈڭ .
قاراجەملر كې سىيىسىدى ،
غىرېڭ آزىزىن بوغالرى ؛
قايلىردىن قومە اينىدى ،
غۇرلۇڭ طالغىلىرى .

خليفة في سلاملا دي ،
ايكي عرقڭ قارداش سىنى ؟
ينه بو كون پارىلدادى ،
محمد ئەمعىجزە سى .

بو سىسلەرلە أورپىدى ير ؟
جواب ويردى، اوڭا كوكلار .
ايڭىلەتدى، طانى طاشى
ربىڭ ظفر مىزدە لرى .
سجدە ايتدى، بوڭا قارشى
تورك واسلام بىلە لرى .

اققلارده تۈز قاباردى ؟
اور تالىنى دومان صاردى .
كونش سوندى ، بىردى بىرە
بر فېرسز شهر كې ؛
كىچە اينىدى، كوكىن يرە
يوز قارانلىق نهر كې .

کورسو نلر که ينه بوکون برا برز ؟
آتو نلره صاتیلمایان ازیوق ددکل .
ده میر لر لر پارلا دینی بیرید بیز ؟
سرابدرا آدانانلر پك چوق ددکل .

أوت، عینی خصم اوڭىنە شانلى ميدان ؟
أوت، قارداش ملتلر ئىيكتىرى ؟
أوت، عینى وطن ايچۈن دوگولۇن قان ؟
أوت، اسلام حقوقنىڭ شەيدىرى .

كرچىدرىك، عرب و تورك بىردى كادر ؟
بونلر آيرى قايناقلاردن فيشقىرمشلر .
تورك باشقا صوى، عرب باشقا بىر نىسلر ؟
بونلر آيرى آقىنلاره حايىقىرمشلر .

عرب قومى كوكى كوردن نور طاغىدر ؟
يىلىزىزلىك اسىرارىلە رې سوپىلر .
تورك عرقى دە شرقىڭ قىزىل ايرماغايدىر ؟
طالغالار ئاهنىكىلە قلى سوپىلر .

بىرى حقك معبدىنى ارضه قورۇمش ،
كتابىلە ، پىغمېرلە عصاسىلە ؛
بىرى ظلمك قوتته قارشى طورىمش ،
قىلىجىلە ، جهانكىرلە ياساسىلە .

سن لش، كەمىك، قان اوستىدىن
بر طاغى كې باقىورىن ؛
ھې كەلدىيلر، بايراغىڭە
بر أسىر فادىن كې ؛
قاپاندىيلر، آياغان كە
بر رصوچلو آلين كې .

آلدەك، كوت الامارەي ؛
حېرمان ايتىدەك، ھې كېرىي .
بر آلتونىنىن چەلنگ آصدەك ،
سن دە بىنداد ايللىرىنە ؛
تارىخىڭى قانلە يازدەك ،
سن دە أجداد ايللىرىنە ! .

اونلر شورده عربقله ياشيورلر ؛
 يوقبلره بيلك كوزه لچول عشق صونويور ؛
 سقطانلرڭ اخلاقى طاشيورلر ؛
 بوديللرده «معلقات» او قونويور .

يونلر برچوق خاطره لر سزىيورلر ؛
 عهده وفا ايدنلرڭ أولكەسندە .
 ليلا، مجنون سوداسىيله كزىيورلر ،
 آلتون خرما داللىرىنىڭ كولكەسندە .

بىزلىر اورده بىر تورك عمرى سورويورز ،
 آرلەك يوردى آناتولى ديارنده ؛
 ملي سازلى همراھلى كورو ويورز ،
 افسانهلى جوروقلىڭ كىناندە .

غور صاحبور ، بزه ارمم باغلر تىدە
 آى باقيشلى مالخاتونلر چەھەلرى ؛
 جان ويرىيور ، بزه بوغا طاغلر ندە
 او غوزلرڭ ماصاللارى ، تورەلرى .

لكن بزم دولتىز ، تختمىز بىر ؛
 بورده ظالم قىصرلرڭ زنجىرى يوق .
 وظيفەمن ، حقوققىز ، بختمىز بىر ؛
 بورده مظلوم مستمىلەكە أسىرى يوق .

برى صوڭىز ، انكىن چولك كروانىدر ،
 قىزغىن قومدە يىشىن يېر ، صولرا ادار ؛
 برى نوره عاشق هوا سلطانىدر ،
 فيرطىنايە كوكس كىر ، افقى يارار .

لكن قرآن بوعرقلرى قارداش ايمش ؛
 ايکى وجدان برتاڭرى يى رب بىليور .
 ايکى روحىدە بىسمەوى عشق تىتە تىمش ؛
 ايکى آلين بركبە يە اكيلىور .

بر حياتك ، بر وجدات شعرلرى
 هېسەتكىدە او ايمانلى سوزلرنىدە ؛
 بر جىتىڭ ، براميدىڭ صاف كۈرى
 هېسەتكىدە او حسرتلى كوزلرنىدە .

سمىر قىدلە بغداد ايکى قىز قارداشدە ؛
 بىر اسلام ديارىدە ، ايکىسى دە .
 ابن الرشدەلە اولوغ بىرى پارىلداتىر ؛
 بزه شرف طاقلىرىدە ، ايکىسى دە .

أكىر عرب ايمان صونان بىر صىداسە ،
 توركلىر اونڭ محابىتى آتشىدە .
 أكىر عرب كوك ياقوتدىن بىسماسە ،
 توركلىر اونڭ دوقوزنىڭلى كوتشىدە .

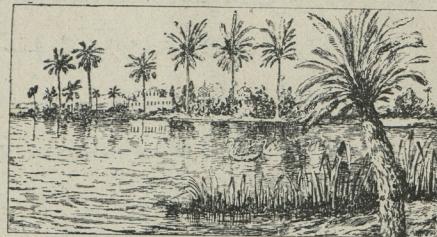
بز تورك، عرب حر و مسعود اولادي يزه
محمدلر كرسيدنده او طورانڭ ؟
أميدى يز، قوتى يز، حياتى يز،
يريو زنده أو ج يوز ميليون مسلمانڭ ..

ھېمىزلر كەميكىز، قانىز وار،
اسلاملىغى بويوك رؤيا آغا جىنده ؟
برر پارلاق شرفىز، شانىز وار،
خليفەنڭ آلتىنە كى كون تاجىنده ..

تورك روحنىدە براوڭۇماز يارا بولور،
عرىبلىڭ بىر كوجو جىك قايغۇسىلە ؟
عرىبلىڭ ايکى كۆزى عىليل او لور،
توركى خىفيف بىر خستەلق او يقۇسىلە ..

واى اوڭا كە نفاق صوقار آرامىزه ؟
بىرم قارداش قىلمىزه فساد و يىرىز،
آغۇ دو كر، او طاتلى بال سودامىزه ؟
بىزه آرى دوشورە جىك يول كوسىزىر:

بىزىرىمى هندى، مصرى يوتان جاناوارى ؟
سياه خاچىلر كولكە او ران خائىن يولى ؟
پىزلىر دە آغىز چان بىر مىزارتى ! ...

پارلا، يو كسل، أى دجله.. ارضى اولوايرماقى!
أى شانلره صالحانان عصرلرلر قوجاغى،
نهرلرلر سلطانى!

سن اللهڭ او كدو كى درت ايرماغانڭ بىرىشك ؟
ابدىت طاغىدن شرقە اينش پىزىشك .
پيش بىشك يىلدر دىكلىور، انسانىت سىسىنى ؟
مدنیيت اوپپىور، آياغىڭك اىزىنى .

يوز كولكەلى او رماندىن كچن غائزىلر دلبىمش ؟
بو ايرماقىدە يوزرمىش، زانباق تاجلى قوغولر .
ينكالاھنڭ قىزلىرى بوردە تور كو سو يىلرمىش ؟
ايلىك چىفتلىرى طانىرمىش، بومقدس، پاكصولر.
براھىيە عشق صوتان بواختىار نهرمىش ؟
ھېيل دىشىندە پاغودىر بوصولرە اورورمىش ؟
رامايانا شاعرى بو ساحله كلىرىمىش ؟
يامبولرلر آلتىنە رسول كى طورورمىش .

او کل صویی حوضی سراینده هاروناک ؟
آنامورگ فتحنده کیمه چهانگ طاقیندی ؟
سلیمانگ بغدادده پارلاتدیغی نهاردنی ؟
مراد بورده کزركن سگانه لرسویلدی ؟ ...

یوز قاپیلی تبلیری صارصان هانگی قوتی ؟
هانگی عرقث او قلری نیله بولوط چوکدوردی ؟
آق ده کیزی، بیزانسی دوگن هانگی ملتی ؟
کیم تختی درت افقه کونش کی کوتوردی ؟
سویله، سنگ کوزگی قاماشدیران نهاردر ،
آدلر، صافلر کیتیرن بایراقلرگ رنگیمی ؟
حالا سنگ آنگی هانگی ظفر یوکسلتیر ،
چولدن چوله حایقران یکی چری جنگیمی ؟ ...

شببه یوق که ، بونلرده بزر اولو غزادر ؛
هر بریسی بر دورگ دهاسنی آگلا تیر ؛
بر افسانه نقل ایدر .

أوت ، بوندہ کوزلک ، اسرار ، شعر ، عشق وارد ؟
بزه هندی سویلهین بو مبارک صولدردر .
فقط ای سن ، ای دجله ،
ای اک عنیز چایلرگ ، ایرماقلرگ کوزه می ،
ای روحلری اولمهین چکمشارک صاف دیلی !
بن ده بزه عراقث تاریخنی نقل ایله ؛
محمدگ شرقنگ حیاتنی نقل ایله ؛
فضولینگ عرقنگ آجدادنی نقل ایله ! ...

سن که قاندن یاغمورلر ، بورالره ایگله دک ؟
طالغارگ کیم بیلیر ، قاج طوفانله بولاندی ؟
بیچه بویوک عرقنگ ، عصرلری دیگله دک ؟
چوللارگده کیم بیلیر ، قاج یوز ظفر جانلاندی ؟
بوطوبراقده کوردوگاک هانگی بویوک خاقانلر ؟
بورده دستان چالانلر ، هانگی ادسز شاعرلر ؟
بوساحله کیملردنی ، شنلکلاری یاپانلر ؟
بورده شراب صونانلر ، هانگی اسیر باکرلر ؟ ...

فاتح نینوس کندینه ناصل بویوک دیدیردی ؟
سمیرامیس آرالدن ، هنددن نهار کتیردی ؟
قاج بیلچ چراغ یاقیلدی ،
آلایله لیدیه دن دونوشمند او ردو ناک ،

لکن بوکون کوردوکل داها بويوك، اى دجله !
هیچ بر ظفر طوغمادى، بویله اصل شرفه .
بو شرقه صور، غربه ماتم چالان بر ظفر ؟
دنيالره انقلاب حاضر لاتان بر ظفر ؟
استانبولك فتحى خاطر لاتان بر ظفر ! ..

بوکون بورده کومولن بر قيرمنى جهاندر ؛
بر شفقى سز باطىئڭ او جهنم عكسيدر .
بوکون بورده بوغولان يدى باشلى ييلاندر ؛
شرقى يىين از درك جانسز قالان سسىدر .
بزم ايچون بوزار، گردىڭ قادار كوزه مادر ؛
بو كىجه يە طوغاجق، هنددن، چىندىن شفقلر .
بو آغا لايىش بىڭ كنج قىز كولوشنى بدالدر ؟
بو خزانە كولەجك، بىكلە نيلن ايلك بهار .

وارسين آقىين زمانلار، وارسين دونسون موسملىرى ؛
وارسين دوشسون ياراقلىرى، وارسين سونسون اسلەرى ؛
سن بوکونى اونو تما !

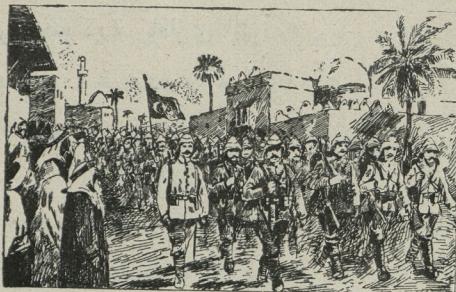
اونى سڭا نور ويرن يىلىزىز كېي پارىلدات ؟
عصرلره حايقىران طالغانڭ كېي چاغىلدات ؟
كۈپوكارى كىلىمىز صوياڭ كېي او يوتما .
او، يىقىلماز كوكارڭ آتشنى ياندىرسىن ؟
چاغىلىسى صوصايان دە كىزلىرى آندىرسىن .

٤١
يونى، ايصىز يدى چول بىرىنە نقل اىتىسىن ؛
توركو اولسون، خىخاللى قىزلى اونى چاغىرسىن .
يونى، عاشق چوبانلىر قاولارىدە تىتەتسىن ؛
دستان اولسون، آلهولى اوچاقلىرىدە حايقىرسىن .
تۇرلر ياغىسىن، كوكىرنى بىن مقدس يىلره ؛
صايغىلرلە آكىلىسىن، بىن ايمانلى نىسلام ؛
سلاملاتسىن، هىدىلە شانلى كوت الامارە ؛
أولمزىلرە قارىشىسىن، او قەھرمان خىليلر .

چاغلا، حايقىر، اى دجله .. آسياڭلۇ نىل نهرى !
اى صىدللى عراقڭ آلتون رېتكلى كۇثرى ،
كوك تاڭرىيىڭ لسانى ! ..

سنڭ طاتلى نىغمە كىدە بىر موسيقى، شعر وار ؛
ھر طالغاڭدىن روحىز معجزەلى سىس طويار ،
صانىك بزە دىيكلەتىر : مزايمىرى ، قرآنى .
سن أبدى معبدك يوكسالتدىكى صداسڭ ؛
أوكسوزلرە نىننېسڭ ، غرىيبلرە دعااسڭ .

سن بويوجه نىغمه كەلە كوكىرنى كەز، طولاش ؛
يىلمىزلىرىن چەلتىك آل ، بىن مقدس ظفرە .
بىرمبارك قوش كېي درە، تې، طاغ، چول آش ؛
ھنارلىرىدە يولداش اول ، بورده ياتان ازلىرە .

يابدیغىلە كۈكس قابارت، ئى او ردو!
أى ئالملە يارىنى كۈستەن؟
آلیونە آتش حرفلى يازان سن!

بو كۈن سڭاباش يوز مىليون آلت او لدى؟
بويون اكدى، شرقە بويوک بىردىنا؟
«امان» دىدى، توركىمۇرۇر آوروپا.

او ملت كە آنسى، دەمير ئىندە؟
يىزە، كۆكە، طېيىتە حكم ايدى؟
يىلدىرىمە، فيرطىنائىھە: «راماول» دىر

ملتلارڭىز طالعلىرى دىلتە؟
أكانتىجەسى: خىريطەلر، تارىخىلر؟
كولەلرى: جهانكىرلە، فاتحىلر.

او نىزە كە، چىچىكسىز قىبرلىرى طاشىسىزدر؟
بوجانلىرى كولىكلەر، آرددە قالان روئىالر.
سۇه نىزى كىلەين طوبراقلىرى ياشىسىزدر؟
بو قىلىلەر آغلاشىر، يالكىز يەيم سودالر!...

درت صنعتك پريستدن اثر يوق ؟
آرتيق صوصمش، كوكل قوشى دوداقلر ؟
طاش كسيلمش، او سحرلى پارماقلر .

قلبه، كوزه شعر او قويان شيلر يوق ؟
طويراغنده تختلر، تاجلر كومولو ؛
بورده صانكه يارى دنيا بر أولو .

قالدير، يوكسلت، او فهرمان آلتى ؟
بوكون سگا مغورو اولق ياراشير ؛
شرف تاجى سنك ايجون برحقدر .

باق! درت روز كار كوتورو يور، شانڭى ؟
يكرمى دەڭىز حايقيرىيور، آدى ئى ؟
يوز مملكت قوجاقيلور، يادى ئى .

سن الھلر زماننده كيسىك ؟
هائف سگا: «شان وظفر سنك!» دير؛
جىنك آراباڭ أسىرلىرى سوروكار ؛

ديوارلرده فرياد ايذر، كور سىشك ؟
معبدلره قالقان آصار، قىليجى ؟
كەميكىلدەن طاقلر يايپار، سرت خينجى .

بشن عصر در، آياقلرى ايىرده ؟
پچەلىور، هىرده بى وطنى ؟
أوندورو يور، قلى، فكرى، وجودانى .

(حايقيرىيور، قطبىلدە، چوللارده ؛
بوتون دنيا صانكە اونڭ يو واسى ؛
اللهى اولق، بومغۇرۇڭ خولىسى !)

بوتون سنك قازاندىيڭ بو ظفر ،
رسوللارڭ يوردندە بى معجزە ؛
حضور كىدە كاسىين، بوتون شرق دىزە .

دېزە كاسىين، سگا بوتون أۈلکەلر ؛
دېزە كاسىين، سگا بلخلر، پنجابلر ؛
دعا ايتسىن، سگا بوتون محابابر .

او يىركە، هېرىننە كول، قان وار ؛
طااغلرندە حرېتلر أسمىيور ؛
بى جىلرندە قەرمافلر كىزمىيور .

محابىننە، منارىنە فغان وار ؛
او دىكىنى خاص باخچەلر آھوسىز ؛
بايقوش اوتى شادر وانلىر هو هو سىز .

سکا باقان بر طونچ هیکل خاطرلار ؟
بر آرسلان که ، قان ایچنده دیشلری ؟
آیاغنده یدی عمان اژدری ؟

طاغنیق صاجلی حر آلتنده بر وقار ،
ایکی بویوک آتش کوزی او زاقده ،
غضبلره افقله باققده .

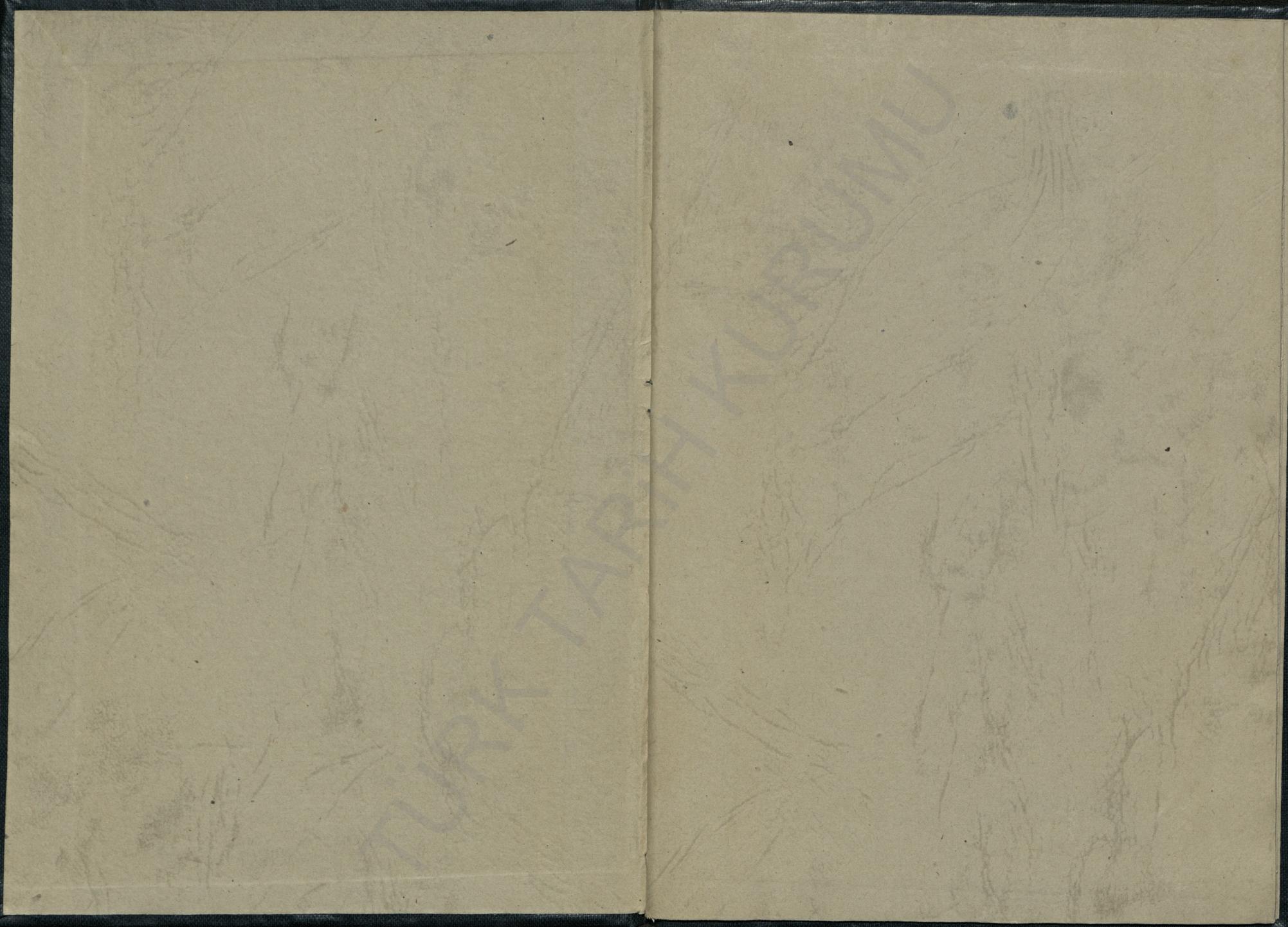
سنگ شانک بر آلتوندن ساز ایستم ؟
سنی ارضه سویله یه جک اسانی ؟
عصر لرک طویمادینی دستانی .

آه یو کسلسین ، بو الهمی نغمه ملر ؟
او بر محراب سسی کی ایگله سین ؟
او نی الله ، ابديت دیگله سین ! ...

٢٢ مایس ١٩٣٣

٢٩

TÜRK TARİH KURUMU

7
23